

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное учреждение
высшего профессионального образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Отделение массовых коммуникаций

подписано электронно-цифровой подписью

Программа дисциплины

Модульный курс: татарский язык Б3.В.2

Направление подготовки: 031300.62 - Журналистика

Профиль подготовки: Средства массовой информации (национальная журналистика)

Квалификация выпускника: бакалавр

Форма обучения: очное

Язык обучения: русский

Автор(ы):

Шамсутдинова Р.Р.

Рецензент(ы):

Денмухаметова Э.Н.

СОГЛАСОВАНО:

Заведующий(ая) кафедрой: Харисов Ф. Ф.

Протокол заседания кафедры No ____ от " ____ " _____ 201__ г

Учебно-методическая комиссия Института социально-философских наук и массовых коммуникаций (отделение массовых коммуникаций):

Протокол заседания УМК No ____ от " ____ " _____ 201__ г

Регистрационный No 941861914

Казань

2014

Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

Программу дисциплины разработал(а)(и) доцент, к.н. (доцент) Шамсутдинова Р.Р. кафедра татарского языка и методики преподавания отделение татарской филологии и межкультурной коммуникации им.Г.Тукая , Rasima.Shamsutdinova@kpfu.ru

1. Цели освоения дисциплины

- 1) развитие у студентов коммуникативной компетенции (речевой, языковой, социокультурной, компенсаторной и учебно-познавательной);
- 2) развитие и воспитание способности к личностному и профессиональному самоопределению студентов, их социальной адаптации;
- 3) формирование активной жизненной позиции как гражданина и патриота, а также как субъекта межкультурного взаимодействия;
- 4) развитие таких личностных качеств, как культура общения, умение работать в сотрудничестве, в том числе в процессе межкультурного общения;
- 5) развитие способности и готовности студентов к самостоятельному изучению татарского языка, к дальнейшему самообразованию с его помощью в разных областях знаний;
- 6) приобретение опыта творческой деятельности, опыта проектно-исследовательской работы с использованием татарского языка, в том числе в русле выбранного профиля.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел " Б3.В.2 Профессиональный" основной образовательной программы 031300.62 Журналистика и относится к вариативной части. Осваивается на 1 курсе, 1, 2 семестры.

Федеральный государственный образовательный стандарт по направлению подготовки "Журналистика" (бакалавриат) предусматривает изучение дисциплины "Татарский язык" в составе гуманитарного, социального и экономического цикла, его вариативной части. Дисциплина занимает важное место в системе курсов, ориентированных на изучение языков.

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-10 (общекультурные компетенции)	способность к социальной и профессиональной адаптации, социальной и профессиональной мобильности
ПК-33 (профессиональные компетенции)	ориентация в современных тенденциях дизайна и инфографики в СМИ
ПК-34 (профессиональные компетенции)	знание современной технической базы и новейших цифровых технологий, применяемых в печати, на телевидении, в радиовещании, интернет-СМИ и мобильных медиа
ПК-41 (профессиональные компетенции)	оперативно готовить материал с использованием различных знаковых систем (вербальной, фото-, аудио-, видео-, графической) в зависимости от типа СМИ, в различных жанрах, форматах для размещения на различных мультимедийных платформах - печатных, вещательных, онлайн-новых, мобильных

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ПК-42 (профессиональные компетенции)	редактировать печатный текст, аудио-, видео- или интернет-материал, приводить его в соответствие с нормами, стандартами, форматами, стилями, технологическими требованиями, принятыми в СМИ разных типов
ПК-43 (профессиональные компетенции)	осуществлять селекцию, редактирование, компоновку, перепакетирование и ретрансляцию информации, получаемой из Интернета или поступающей от информационных агентств, других СМИ, органов управления, служб изучения общественного мнения, PR- и рекламных агентств, аудитории
ПК-55 (профессиональные компетенции)	организовывать интерактивное общение со своей аудиторией в разных формах, устанавливать коммуникативно-информационные связи, используя различные медийные средства и новейшие технологии

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

значение лексических единиц, связанных с тематикой выбранного профиля и с соответствующими ситуациями общения;

языковой материал: идиоматические выражения, оценочную лексику, единицы речевого этикета, обслуживающие ситуации общения в рамках новых тем, в том числе профильно-ориентированных;

новые значения изученных глагольных форм, средств и способов выражения модальности, условия, предположения, причины, следствия, побуждения к действию;

лингвострановедческую и страноведческую информацию, расширенную за счет новой тематики и проблематики речевого общения, с учетом выбранного профиля.

2. должен уметь:

вести диалог (диалог-расспрос, диалог-обмен мнениями/суждениями, диалог-побуждение к действию, этикетный диалог и их комбинации) в ситуациях официального и неофициального общения в бытовой, социокультурной и учебно-трудовой сферах, используя аргументацию, эмоционально-оценочные средства;

рассказывать, рассуждать в связи с изученной тематикой, проблематикой прочитанных/прослушанных текстов, описывать события, излагать факты, делать сообщения, в том числе связанные с тематикой выбранного профиля;

Описывать явления, события, излагать факты в письме личного и делового характера; заполнять различные виды анкет, составлять письменные материалы, необходимые для презентации результатов в проектной деятельности;

3. должен владеть:

основными методами и приемами исследовательской и практической работы в области языкознания;

демонс к устной и письменной коммуникации.

4. должен демонстрировать способность и готовность:

значение лексических единиц, связанных с тематикой выбранного профиля и с соответствующими ситуациями общения;

языковой материал: идиоматические выражения, оценочную лексику, единицы речевого этикета, обслуживающие ситуации общения в рамках новых тем, в том числе профильно-ориентированных;

новые значения изученных глагольных форм, средств и способов выражения модальности, условия, предположения, причины, следствия, побуждения к действию;

лингвострановедческую и страноведческую информацию, расширенную за счет новой тематики и проблематики речевого общения, с учетом выбранного профиля.

4. должен демонстрировать способность и готовность:

вести диалог (диалог-расспрос, диалог-обмен мнениями/суждениями, диалог-побуждение к действию, этикетный диалог и их комбинации) в ситуациях официального и неофициального общения в бытовой, социокультурной и учебно-трудовой сферах, используя аргументацию, эмоционально-оценочные средства;

рассказывать, рассуждать в связи с изученной тематикой, проблематикой прочитанных/прослушанных текстов, описывать события, излагать факты, делать сообщения, в том числе связанные с тематикой выбранного профиля;

Описывать явления, события, излагать факты в письме личного и делового характера; заполнять различные виды анкет, составлять письменные материалы, необходимые для презентации результатов в проектной деятельности;

4. должен демонстрировать способность и готовность:

основными методами и приемами исследовательской и практической работы в области языкознания;

демонс к устной и письменной коммуникации.

4. должен демонстрировать способность и готовность:

демонстрировать способность и готовность к практическому применению полученных знаний при решении профессиональных задач;

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет 6 зачетных(ые) единиц(ы) 216 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины зачет в 1 семестре; экзамен во 2 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

86 баллов и более - "отлично" (отл.);

71-85 баллов - "хорошо" (хор.);

55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);

54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	

1.	Тема 1. Фонетика. Аның өйрәнү объекты, башка фәннәр арасындагы урыны. Фонетика фәненең						
----	--	--	--	--	--	--	--

методлары. Орфография, орфоэпия, графика.

1	1	6	0	4	
---	---	---	---	---	--

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
2.	Тема 2. Татар теленең авазлар системасы. Сузык авазлар һәм аларның төркемнәре. Татар телендә дифтонглар һәм аларның төрләрә. Тартык авазлар һәм аларның төркемнәре.	1	2	6	0	6	
3.	Тема 3. Татар телендә аваз үзгәрешләре. Позцион һәм комбинатор үзгәрешләр.	1	3	4	0	6	
4.	Тема 4. Татар телендә ижек төзелеше. Ижек калыплары. Басым һәм аның төрләрә. Татар телендә сүз басымының урыны. Интонация.	1	4	4	0	6	
5.	Тема 5. Лексикология, аның төп предметы һәм бурычлары, тармаклары. Сүзнең лексик мәгънәсе һәм аның типлары	1	5	4	0	6	
6.	Тема 6. Татар телендә полисемия күренеше. Күчерелмә мәгънәләрнең төрләрә. Синонимнар. Антонимнар. Омонимнар. Аларның төрләрә.	1	6	4	0	6	
7.	Тема 7. Килеп чыгышы ягыннан хәзергә татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумтөрки лексика. Алынмалар.	1	7	4	0	6	
8.	Тема 8. Кулланылыш мохите (сферасы) ягыннан татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумхалык теле лексикасы. Диалекталь сүзләр. Һөнәри лексика.	2	6-9	32	0	0	
	Тема . Итоговая форма контроля	1		0	0	0	зачет

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
	Тема . Итоговая форма контроля	2		0	0	0	экзамен
	Итого			64	0	40	

4.2 Содержание дисциплины

Тема 1. Фонетика. Аның өйрәнү объекты, башка фәннәр арасындагы урыны. Фонетика фәнненең методлары. Орфография, орфоэпия, графика.

лекционное занятие (6 часа(ов)):

Фонетика. Аның өйрәнү объекты, башка фәннәр арасындагы урыны. Фонетика фәнненең методлары. Орфография, орфоэпия, графика турында төшенчә бирү. Фонетик закончалыклар: ассимиляция, аккомодация, диссимиляция.

лабораторная работа (4 часа(ов)):

Фонетика турында төшенчә. Аваз һәм фонема турында аңлатма бирү. Авазларны өйрәнүнең өч аспекты. Орфография, орфоэпия, графика. Сүзләрнең дәрәжә язылышы һәм әйтелеше. Фонетик закончалыклар. Сузыклар ассимиляциясе, тартыклар ассимиляциясе. Сузыкларның тартыкларга тәэсире, тартыкларның сузыкларга тәэсире. Диссимиляция күренеше.

Тема 2. Татар теленең авазлар системасы. Сузык авазлар һәм аларның төркемнәре. Татар телендә дифтонглар һәм аларның төрләре. Тартык авазлар һәм аларның төркемнәре.

лекционное занятие (6 часа(ов)):

Лексикология, аның төп предметы һәм бурычлары, тармаклары. Сүзнең лексик мәгънәсе һәм аның типлары. Күп мәгънәле сүзләр. Антоним, омоним, синоним сүзләр.

лабораторная работа (6 часа(ов)):

Лексикология, аның төп предметы һәм бурычлары, тармаклары турында төшенчә бирү. Сүзнең лексик мәгънәсе һәм аның типлары. Бер мәгънәле һәм күп мәгънәле сүзләр. Антоним, аларның төрләре. Омонимнар, аларның төрләре. Синоним сүзләр.

Тема 3. Татар телендә аваз үзгәрешләре. Позитив һәм комбинатор үзгәрешләр.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Кулланылыш мохите (сферасы) ягыннан татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумхалык теле лексикасы. Диалекталь сүзләр. Һөнәри лексика. Кулланылыш ешлыгы ягыннан татар теленең сүзлек составы. Тарихи сүзләр һәм архаизмнар. Неологизмнар.

лабораторная работа (6 часа(ов)):

Кулланылыш мохите (сферасы) ягыннан татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумхалык теле лексикасы. Диалекталь сүзләр. Һөнәри лексика. Кулланылыш ешлыгы ягыннан татар теленең сүзлек составы. Тарихи сүзләр һәм архаизмнар турында төшенчә бирү. Телдә барлыкка килә торган яңа сүзләр - неологизмнар.

Тема 4. Татар телендә ижек төзелеше. Ижек калыплары. Басым һәм аның төрләре. Татар телендә сүз басымының урыны. Интонация.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Сүзнең грамматик ягын өйрәнә торган фән буларак морфология. Тел белемдә сүзләрне төркемләү принциплары. Мөстәкыйль сүз төркемнәре. Исем. Исемнең гомуми лексик-семантик мәгънәсе, морфологик категорияләре һәм төп синтаксик билгеләре. Исемнең лексик-грамматик төркемчәләре: ялгызлык һәм уртаклык исемнәр, конкрет һәм абстракт мәгънәле исемнәр. Сан категориясе. Килеш категориясе. Тартым категориясе турында төшенчә. Исемнәрнең ясалыш ягыннан төрләре. Сыйфат. Сыйфатның лексик-грамматик төркемчәләре: асыл һәм нисби сыйфатлар. Сыйфат дәрәжәләре. Сыйфатларның исемләшүе. Сыйфатларның төзелеше. Рәвеш. Рәвешнең гомумкатегориаль мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Рәвешнең лексик-грамматик төркемчәләре: билге һәм хәл рәвешләре. Төркемчә эчендә рәвешләрнең мәгънә буенча бүленеше. Рәвешләрнең төзелеше. Сан. Саннарның гомумиләшкән мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Саннарның лексик-грамматик төркемчәләре: төп, тәртип, бүлем, чама, жыю саннары. һәр төркемчәнең грамматик билгесе һәм сүз байлыгы. Бу төркемчәләрнең исем, сыйфат, рәвеш белән мөнәсәбәтә һәм шуңа бәйле рәвештә төрләнүе (яки төрләнмәве) һәм синтаксик функциясе. Саннарның ясалышка бәйле үзенчәлекләре. Саннарның исемләшүе. Алмашлык. Алмашлыкның гомумиләшкән лексик-грамматик мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Исем, сыйфат, рәвеш, сан алмашлыклары. Алмашлыкларның ясалышы ягыннан төрләре.

лабораторная работа (6 часа(ов)):

Морфология буенча гомуми мәгълүмат. Морфологиянең өйрәнү предметы һәм төп төшенчәләр. Сүзнең грамматик ягын өйрәнә торган фән буларак морфология. Тел белемдә сүзләрне төркемләү принциплары. Мөстәкыйль сүз төркемнәре. Исем. Исемнең гомуми лексик-семантик мәгънәсе, морфологик категорияләре һәм төп синтаксик билгеләре. Исемнең лексик-грамматик төркемчәләре: ялгызлык һәм уртаклык исемнәр, конкрет һәм абстракт мәгънәле исемнәр. Сан категориясе. Килеш категориясе. Тартым категориясе. Исемнәрнең ясалыш ягыннан төрләре. Сыйфат. Сыйфатның лексик-грамматик төркемчәләре: асыл һәм нисби сыйфатлар. Сыйфат дәрәжәләре. Сыйфатларның исемләшүе. Сыйфатларның төзелеше. Рәвеш. Рәвешнең гомумкатегориаль мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Рәвешнең лексик-грамматик төркемчәләре: билге һәм хәл рәвешләре. Төркемчә эчендә рәвешләрнең мәгънә буенча бүленеше. Рәвешләрнең төзелеше. Сан. Саннарның гомумиләшкән мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Саннарның лексик-грамматик төркемчәләре: төп, тәртип, бүлем, чама, жыю саннары. һәр төркемчәнең грамматик билгесе һәм сүз байлыгы. Бу төркемчәләрнең исем, сыйфат, рәвеш белән мөнәсәбәтә һәм шуңа бәйле рәвештә төрләнүе (яки төрләнмәве) һәм синтаксик функциясе. Саннарның ясалышка бәйле үзенчәлекләре. Саннарның исемләшүе. Алмашлык. Алмашлыкның гомумиләшкән лексик-грамматик мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Исем, сыйфат, рәвеш, сан алмашлыклары. Алмашлыкның лексик-грамматик төркемчәләре: зат, күрсәтү, билгеләү, сорау, билгесезлек, юклык һәм тартым алмашлыклары. Алмашлыкларның ясалышы ягыннан төрләренә карата күнегүләр эшләү.

Тема 5. Лексикология, аның төп предметы һәм бурычлары, тармаклары. Сүзнең лексик мәгънәсе һәм аның типлары

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Фигыль. Фигыль сүз төркеменә гомуми характеристика. Фигыль категорияләренә гомуми характеристика: барлык-юклык, зат-сан, наклонение, заман, юнөлеш, дәрәжә. Затланышлы фигыльләр (хикәя, боерык, теләк, шарт) һәм затланышсыз (сыйфат фигыль, хәл фигыль, исем фигыль, инфинитив) фигыльләр. Юнөлеш категориясе. Фигыльдә дәрәжә. Ярдәмче фигыль белән ясалган аналитик фигыльләрдә мәгънә киңлегә һәм төрлелегә, аларны мәгънәләре буенча төркемләү. Фигыльләрнең төзелеше. Ияртемнәр. Аваз ияртемнәре һәм образ ияртемнәре. Аваз ияртемнәренә семантик төркемчәләре һәм телдәге роле. Хәбәрлек сүзләр. Хәбәрлек сүзләрнең мәгънәсе һәм синтаксик кулланылышы. Аларның сүз байлыгы. Бәйләгечләр. Бәйләкләр. Бәйләкләрнең грамматик мәгънәләре, синтаксик функцияләре. Таләп иткән килешләренә карап бәйләкләрне төркемләү: баш һәм иялек килешен таләп итүче бәйләкләр, юнөлеш килешен таләп итүче бәйләкләр, чыгыш килешен таләп итүче бәйләкләр. Бәйләк сүзләр. Теркәгеч. Аларның үзенчәлегә, грамматик функцияләре һәм төркемчәләре: тезүче һәм ияртүче теркәгечләр. Модаль сүз төркемнәре. Кисәкчә. Кисәкчәләрнең төп функциясе, төркемчәләре, күпмәгънәлелеге. Кисәкчәләрнең сүз һәм кушымча белән уртаклыгы һәм аермасы. Ымлык. Ымлыklarның семантик төркемнәре: императив һәм эмоциональ ымлыklar. Модаль сүзләр. Модаль сүзләрнең мәгънәсе һәм синтаксик кулланылышы. Аларның төп функциясе.

лабораторная работа (6 часа(ов)):

Фигыль категорияләренә гомуми характеристика бирү: барлык-юклык, зат-сан, наклонение, заман, юнөлеш, дәрәжәләрен ачыклау. Затланышлы фигыльләр (хикәя, боерык, теләк, шарт) һәм затланышсыз (сыйфат фигыль, хәл фигыль, исем фигыль, инфинитив) фигыльләр. Юнөлеш категориясе турында мәгълүмат бирү. Фигыльдә дәрәжә. Ияртемнәр. Аваз ияртемнәре һәм образ ияртемнәре. Хәбәрлек сүзләр. Хәбәрлек сүзләрнең мәгънәсе һәм синтаксик кулланылышы. Аларның сүз байлыгы. Бәйләгечләр. Бәйләкләр. Бәйләкләрнең грамматик мәгънәләре, синтаксик функцияләре. Таләп иткән килешләренә карап бәйләкләрне төркемләү: баш һәм иялек килешен таләп итүче бәйләкләр, юнөлеш килешен таләп итүче бәйләкләр, чыгыш килешен таләп итүче бәйләкләр. Бәйләк сүзләр. Теркәгеч. Аларның үзенчәлегә, грамматик функцияләре һәм төркемчәләре: тезүче һәм ияртүче теркәгечләр. Модаль сүз төркемнәре. Кисәкчә. Кисәкчәләрнең төп функциясе, төркемчәләре, күпмәгънәлелеге. Кисәкчәләрнең сүз һәм кушымча белән уртаклыгы һәм аермасы. Ымлык. Ымлыklarның семантик төркемнәре: императив һәм эмоциональ ымлыklar. Модаль сүзләр. Модаль сүзләрнең мәгънәсе һәм синтаксик кулланылышы. Аларның төп функциясе.

Тема 6. Татар телендә полисемия күренеше. Күчерелмә мәгънәләрнең төрләре. Синонимнар. Антонимнар. Омнимнар. Аларның төрләре.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Жәмлә кисәкләре. Жәмләнең логик-грамматик кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләрен өйрәнүнең торышы. Жәмләнең баш, иярчен һәм модаль кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләренә анализ ясау тәртибе. Ике составлы жәмләләр. Жәмләнең баш кисәкләре. Ия. Аның төп билгеләре, белдерелүе һәм төрләре. Хәбәр. Хәбәрнең төп билгеләре, белдерелүе, төрләре. Ия белән хәбәр арасында тыныш билгеләре. Баш кисәкләргә анализ ясау тәртибе. Иярчен кисәкләр. Аергыч. Тәмамлык. Хәл. Аныклагыч. Модаль кисәкләр. Тиңдәш һәм аерымланган кисәкләр.

лабораторная работа (6 часа(ов)):

Жәмлә кисәкләре. Жәмләнең логик-грамматик кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләрен өйрәнүнең торышы. Жәмләнең баш, иярчен һәм модаль кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләренә анализ ясау тәртибе. Ике составлы жәмләләр. Жәмләнең баш кисәкләре. Иянең төп билгеләре. Хәбәр. Хәбәрнең төп билгеләре, белдерелүе, төрләре. Ия белән хәбәр арасында тыныш билгеләре. Баш кисәкләргә анализ ясау тәртибе. Иярчен кисәкләр. Аергыч. Тәмамлык. Хәл. Аныклагыч. Модаль кисәкләр. Тиңдәш һәм аерымланган кисәкләр.

Тема 7. Килеп чыгышы ягыннан хәзерге татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумтөрки лексика. Алынмалар.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Жәмлә. Жәмләләрне төркемләү принциплары һәм жәмлә төрләре. Жәмләнең актуаль кисәкләргә бүленеше. Жәмләдә сүз тәртибе. Гади жәмлә синтаксисы. Кушма жәмлә синтаксисы.

лабораторная работа (6 часа(ов)):

Жәмлә. Жәмләләрне төркемләү принциплары һәм жәмлә төрләре Жәмләнең актуаль кисәкләргә бүленеше. Жәмләдә сүз тәртибе. Гади жәмлә синтаксисы гомумиләштереп кабатлау. Кушма жәмлә синтаксисын гомумиләштереп кабатлау.

Тема 8. Кулланылыш мохите (сферасы) ягыннан татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумхалык теле лексикасы. Диалекталь сүзләр. Һөнәри лексика.

лекционное занятие (32 часа(ов)):

Жәмлә кисәкләре. Жәмләнең логик-грамматик кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләрен өйрәнүнең торышы. Жәмләнең баш, иярчен һәм модаль кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләренә анализ ясау тәртибе. Ике составлы жәмләләр. Жәмләнең баш кисәкләре. Иянең төп билгеләре. Хәбәр. Хәбәрнең төп билгеләре, белдерерүе, төрләре. Ия белән хәбәр арасында тыныш билгеләре. Баш кисәкләргә анализ ясау тәртибе. Иярчен кисәкләр. Аергыч. Тәмамлык. Хәл. Аныклагыч. Модаль кисәкләр. Тиңдәш һәм аерымланган кисәкләр. Жәмлә кисәкләре. Жәмләнең логик-грамматик кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләрен өйрәнүнең торышы. Жәмләнең баш, иярчен һәм модаль кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләренә анализ ясау тәртибе. Ике составлы жәмләләр. Жәмләнең баш кисәкләре. Иянең төп билгеләре. Хәбәр. Хәбәрнең төп билгеләре, белдерерүе, төрләре. Ия белән хәбәр арасында тыныш билгеләре. Баш кисәкләргә анализ ясау тәртибе. Иярчен кисәкләр. Аергыч. Тәмамлык. Хәл. Аныклагыч. Модаль кисәкләр. Тиңдәш һәм аерымланган кисәкләр.

4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
8.	Тема 8. Кулланылыш мохите (сферасы) ягыннан татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумхалык теле лексикасы. Диалекталь сүзләр. Һөнәри лексика.	2	6-9	подготовка домашнего задания	76	домашнее задание
	Итого				76	

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

Вузовское освоение курса "Татарский язык" предполагает использование как традиционных, так и инновационных образовательных технологий, а также настоятельно требует рационального их сочетания. Традиционные образовательные технологии подразумевают использование в учебном процессе таких методов работ, как лекция, семинар.

В курсе реализованы могут быть новые информационные технологии, в частности, аудио и видеоматериалы

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 1. Фонетика. Аның өйрәнү объекты, башка фәннәр арасындагы урыны. Фонетика фәннең методлары. Орфография, орфоэпия, графика.

Тема 2. Татар теленең авазлар системасы. Сузык авазлар һәм аларның төркемнәре. Татар телендә дифтонглар һәм аларның төрләре. Тартык авазлар һәм аларның төркемнәре.

Тема 3. Татар телендә аваз үзгәрешләре. Позцион һәм комбинатор үзгәрешләр.

Тема 4. Татар телендә ижек төзелеше. Ижек калыплары. Басым һәм аның төрләре. Татар телендә сүз басымының урыны. Интонация.

Тема 5. Лексикология, аның төп предметы һәм бурычлары, тармаклары. Сүзнең лексик мәгънәсе һәм аның типлары

Тема 6. Татар телендә полисемия күренеше. Күчерелмә мәгънэләрнең төрләре. Синонимнар. Антонимнар. Омонимнар. Аларның төрләре.

Тема 7. Килеп чыгышы ягыннан хәзерге татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумтөрки лексика. Алынмалар.

Тема 8. Кулланылыш мохите (сферасы) ягыннан татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумхалык теле лексикасы. Диалекталь сүзләр. һөнәри лексика.

домашнее задание, примерные вопросы:

Кулланылыш мохите (сферасы) ягыннан татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумхалык теле лексикасы. Диалекталь сүзләр. һөнәри лексика.

Тема . Итоговая форма контроля

Тема . Итоговая форма контроля

Примерные вопросы к зачету и экзамену:

Приложение 1.

Әүвәл әсәрәнде ул, аннан сискәнеп китте моңарчы аны камаган дөнья төрле төсләрдән исләрдән күпсанлы әйберләрдән хәрәкәтләрдән тора иде шулар кинәт юк булды колак берни ишетмәс хәлгә килеп, күз алдын тоташ пәрдә каплады. Әйтерсең лә язмыш аны тереклек яралмаган жан ияләре булмаган төссез, иссез һәм шомлы тынлык хакимлек кылган бер галәм утравына илтәп ыргытты. Ул үзенең дөньядагы барлыгын сынап сул учы белән маңгаен кысып карады маңгаеның кайнарлыгын да шул сибелгән бөрчәк-бөрчәк тир тамчыларын да сизмәдә димәк аның сизү сиземләү тойгысы да юкка чыккан. Ул чәметеп карарга теләп колагына үрелергә омтылды кулы кымшанмады уч төбе киң маңгай тиресенә суырылып ябышкан иде.

Биремнәр.

1. Сингармонизм законың аңлатыгыз. Тексттан мисаллар китерегез.
2. Тексттан дүрт сүз алып, тулы фонетик анализ ясагыз.
3. Беренче жәмләдәгә сүзләргә тулы лексик анализ ясагыз.
4. Соңгы жәмләгә тулы морфологик анализ ясагыз.
5. Икенче жәмләгә тулы синтаксик анализ ясагыз.
6. Тыныш билгеләрен куегыз. Куелышын аңлатыгыз.

7.1. Основная литература:

Харисов Ф.Ф. Татар теле: чит телле аудиториядә. 2 кисәктә. / Ф.Ф.Харисов, Г.Ф.Харисова, С.Х.Айдарова. - Казан: Мәгариф, 2009. 1 нче кисәк. - 231 б.

Харисов Ф.Ф. Татар теле: чит телле аудиториядә. 2 кисәктә. / Ф.Ф.Харисов, Г.Ф.Харисова, С.Х.Айдарова. - Казан: Мәгариф, 2009. 2 нче кисәк. - 153 б.

Нелюбин, Л. Л. История науки о языке [Электронный ресурс] : учебник / Л. Л. Нелюбин, Г. Т. Хухуни. - 4-е изд., стереотип. - М. : Флинта : Наука, 2011. - 376 с.

<http://znanium.com/bookread.php?book=406332>

7.2. Дополнительная литература:

Хәзерге татар теле [Текст: электронный ресурс] : синтаксис : лекцияләренең тулы конспекты / Р. Х. Мирзаһитов, Р. К. Сәгъдиева ; Казан федераль ун-ты, Г. Тукай ис. татар филологиясе һәм мәдәнияте багланлы ин-ты. - Электронные данные (1 файл: 1,256 Мб) .- (Казань : Казанский федеральный университет, 2013) .- Загл. с экрана .- Для 4-го курса, 7-го и 8-го семестров 5-го курса, 9-го семестра 6-го курса .- Режим доступа: открытый .-http://libweb.ksu.ru/ebooks/10-IFMK/10_163_kl-000503.pdf

Татар дәүләт гуманитар-педагогика университеты һәм аның галимнәре : уку әсбабы : [чит телле аудиториядә татар теле дәресләре өчен дидактик материаллар] / Г. Ф. Харисова ; [ф. ред. Ч. М. Харисова] ; Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән м-лыгы, Югары һөнәри белем бирү дәүләт мәгариф учреждениесе "Татар дәүләт гуманитар-пед. ун-ты" .- Казан : [ТДГПУ], 2009 .- 132 б.

Хәзерге татар әдәби теле морфологиясе = Морфология современного татарского языка : уку-уыту кулланмасы / Казан (Идел буе) федераль ун-ты ; Ф. М. Хисамова, Г. Р. Галиуллина, М. Х. Әнвәрова, А. Ә. Гафурова .- Казан : Казан университеты, 2010 .- 126 б.

7.3. Интернет-ресурсы:

Казанский федеральный университет - http://www.kpfu.ru/main_page

Научная библиотека им. Н. И. Лобачевского Казанского федерального университета - <http://www.kpfu.ru/portal/docs/F451166139/Library.jpg>

Универсальная энциклопедия - <http://www.wikipedia.ru>

Электронная библиотечная система - <http://www.knigafund.ru>

Электронные словари - <http://www.slovari.ru>

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "Модульный курс: татарский язык" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Мультимедийная аудитория, вместимостью более 60 человек. Мультимедийная аудитория состоит из интегрированных инженерных систем с единой системой управления, оснащенная современными средствами воспроизведения и визуализации любой видео и аудио информации, получения и передачи электронных документов. Типовая комплектация мультимедийной аудитории состоит из: мультимедийного проектора, автоматизированного проекционного экрана, акустической системы, а также интерактивной трибуны преподавателя, включающей тач-скрин монитор с диагональю не менее 22 дюймов, персональный компьютер (с техническими характеристиками не ниже Intel Core i3-2100, DDR3 4096Mb, 500Gb), конференц-микрофон, беспроводной микрофон, блок управления оборудованием, интерфейсы подключения: USB, audio, HDMI. Интерактивная трибуна преподавателя является ключевым элементом управления, объединяющим все устройства в единую систему, и служит полноценным рабочим местом преподавателя. Преподаватель имеет возможность легко управлять всей системой, не отходя от трибуны, что позволяет проводить лекции, практические занятия, презентации, вебинары, конференции и другие виды аудиторной нагрузки обучающихся в удобной и доступной для них форме с применением современных интерактивных средств обучения, в том числе с использованием в процессе обучения всех корпоративных ресурсов. Мультимедийная аудитория также оснащена широкополосным доступом в сеть интернет. Компьютерное оборудование имеет соответствующее лицензионное программное обеспечение.

Компьютерный класс, представляющий собой рабочее место преподавателя и не менее 15 рабочих мест студентов, включающих компьютерный стол, стул, персональный компьютер, лицензионное программное обеспечение. Каждый компьютер имеет широкополосный доступ в сеть Интернет. Все компьютеры подключены к корпоративной компьютерной сети КФУ и находятся в едином домене.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "БиблиоРоссика", доступ к которой предоставлен студентам. В ЭБС "БиблиоРоссика" представлены коллекции актуальной научной и учебной литературы по гуманитарным наукам, включающие в себя публикации ведущих российских издательств гуманитарной литературы, издания на английском языке ведущих американских и европейских издательств, а также редкие и малотиражные издания российских региональных вузов. ЭБС "БиблиоРоссика" обеспечивает широкий законный доступ к необходимым для образовательного процесса изданиям с использованием инновационных технологий и соответствует всем требованиям федеральных государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования (ФГОС ВПО) нового поколения.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "ZNANIUM.COM", доступ к которой предоставлен студентам. ЭБС "ZNANIUM.COM" содержит произведения крупнейших российских учёных, руководителей государственных органов, преподавателей ведущих вузов страны, высококвалифицированных специалистов в различных сферах бизнеса. Фонд библиотеки сформирован с учетом всех изменений образовательных стандартов и включает учебники, учебные пособия, УМК, монографии, авторефераты, диссертации, энциклопедии, словари и справочники, законодательно-нормативные документы, специальные периодические издания и издания, выпускаемые издательствами вузов. В настоящее время ЭБС ZNANIUM.COM соответствует всем требованиям федеральных государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования (ФГОС ВПО) нового поколения.

1. Средства телекоммуникации (электронная почта, выход в Интернет)
2. Сканер
3. Принтер
4. Копировальный аппарат
5. Ноутбук
6. Магнитофон

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 031300.62 "Журналистика" и профилю подготовки Средства массовой информации (национальная журналистика) .

Автор(ы):

Шамсутдинова Р.Р. _____

"__" _____ 201__ г.

Рецензент(ы):

Денмухаметова Э.Н. _____

"__" _____ 201__ г.